

ÇOCUK GELİŞİMİNDE ALAN ÇALIŞMALARI

CGE102U

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Çocukların Farklı Alanlardaki Gelişimleri

GİRİŞ

Her insan aynı gelişim dönemlerini geçirmekle birlikte, kalıtım ve çevrenin etkisiyle farklı gelişir. Her bireyin birbirinden farklı gelişmesi bireysel farklılıklarla açıklanır. Gelişim çok yönlü, sürekli ve karmaşık bir süreçtir. Birey farklı yaşlarda farklı gelişim özellikleri gösterir. Gelişimin en hızlı olduğu dönem doğum öncesi dönemdir. Gelişim hızı açısından doğum öncesi dönemi erken çocukluk dönemi ve ergenlik izler.

DOĞUM ÖNCESİ, YENİDOĞAN VE BEBEKLİK DÖNEMİNDE (0-2 YAŞ) GELİŞİM

Doğum öncesi dönem yumurta ve spermin birleşmesiyle başlar ve normal koşullarda ortalama 38 haftalık bir sürenin sonunda bebeğin doğumu ile sona erer. Döllenenmeden doğuma kadar süren bu dönemin başında hızlı hücre çoğalması ve yapısal değişiklikler gerçekleşir. Bu dönemin en belirgin özelliği fiziksel gelişimin çok hızlı biçimde ön plana çıkmasıdır. Döllenişmiş yumurta zigot, embriyo ve fetüs olmak üzere üç süreçten geçer. Doğum öncesi gelişimin üç aşaması vardır: 1. Zigot evresi, 2. Embriyo evresi, 3. Fetüs evresi.

Doğum Öncesi Gelişimin Evreleri

Zigot evresi döllenmeden sonraki iki haftalık süreçtir ve şekilsiz hücre kümelerinin gelişimini içerir. Hücre farklılaşması bu dönemde başlar. Başka bir ifadeyle gelişen bireyin önemli doku ve organlarına dönüşecek özelleşmiş hücreler zigot evresinde oluşur. Dölleniş ile spermde bulunan 23 kromozom ile yumurtada bulunan 23 kromozom birleşerek 46 kromozomlu döllenmiş yumurta hücresi oluşur. Bu döllenmiş yumurta hücresine zigot adı verilir. Dölleniş sonrasında zigot, fallop borusundan rahime doğru ilerler. Bu süreçte hızlı bir şekilde bölünerek hücre sayısı artar. Bu hücre kümesine blastosist adı verilir. Blastosist rahime ulaştığında rahim duvarına tutunur ve bölünme sürecini rahimde de sürdürür

Blastosistin rahim duvarına yerleşmesi ile “embriyo” evresi başlar. Doğum öncesi gelişimin ikinci aşaması olan embriyo evresi döllenmeden sonraki ikinci haftada başlar ve yaklaşık olarak sekizinci haftanın sonuna kadar devam eder. Tüm ana organlar ve yapıları bu evrede oluşur ve işlev görmeye başlar. Bu dönemde aynı zamanda, embriyo dışında plasenta ve göbek kordonu oluşumu da gerçekleşir.

Doğum Öncesi Gelişimi Etkileyen Faktörler

Doğum öncesi gelişimi etkileyen faktörler genetik faktörler ve çevresel faktörler olarak iki grupta incelenebilir. Genetik faktörler, bebeğin genetik özelliklerini belirleyen genetik şifreleri içeren kromozom ve genlerdir. Kromozom ve genler anne ve baba yoluyla aileden ya da soydan gelen özellikleri taşıyan biyokimyasal yapılardır.

Doğum Öncesi Dönemde Atipik Gelişim

Doğum öncesi dönemde genetik faktörlere ya da çevresel faktörlere bağlı olarak atipik gelişim görülmektedir. Fetüsün büyümesini etkileyen birçok faktör vardır. Anne karnında beklenenden daha az büyüme potansiyeli gösteren ya da büyümesi geri kalan fetüslerde “rahim içi büyüme kısıtlılığı” olarak isimlendirilen patolojik durum söz konusudur.

Yeni doğan ve Bebeklik Döneminde (0-2 Yaş) Gelişim

Doğumu izleyen ilk iki yılı kapsar. Bu dönemde bebek yetişkin bakımı olmadan varlığını sürdüremeyeceğinde, yetişkinlere bağlıdır. Bu dönem içinde dil, sembolik düşünce, duygusal devinimsel koordinasyon gibi etkinlikler gerçekleşir.

Fiziksel Gelişim

Doğum öncesi dönemden sonra, fiziksel gelişimin en hızlı olduğu dönem doğumdan sonraki ilk yıldır. Bir yasin sonunda bebek, doğum boyunun yaklaşık yarısı kadar uzar. İki yaşına kadar ise doğumdaki boyunun üçte ikisine ulaşır. Boyun uzaması ilk yıldan sonra azalır. Ağırlık artışı yine ilk yılda çok hızlıdır. Bebek, altı aylıkken doğumdaki kilosunun yaklaşık iki katına, bir yaşında üç katına, iki buçuk yaşında ise dört katına ulaşır.

Bebek, birinci ayın sonunda yüz üstü yatırıldığında çenesini kaldırır. Üç aylıkken sırt üstü yatırıldığında, kendisine uzatılan bir şeyi yakalamaya çalışır. Dört aylıkken yardımla oturur. Beşinci ayda basın kontrolünü tam olarak kazanmıştır. Yedi aylıkken kendi basına oturabilir. Sekizinci ayda destekle ayakta durmaya çabalar. Onuncu ayda emekler. On ikinci ayda tutunarak ayağa kalkmaya çabalar. On dört aylıkken tek basına ayakta durabilir ve yürüyebilir. İkinci yasin sonuna doğru küçük bir sandalyeye oturabilir, topu zıplatabilir, bir kitabın sayfalarını çevirebilir, kalem tutarak karalama yapabilir

Baştan ayağa: Doğumdan öncesi süreçte baş, vücudun diğer bölümlerine oranla çok daha hızlı gelişir. Doğumda, bas tüm vücut uzunluğunun dörtte birine sahipken bacaklar üçte birini oluşturur. 2 yaşında ise bas vücudun beste birini oluştururken bacaklar yarısını oluşturur.

Yakından uzağa: Büyüme gövdenin merkezinden dışarı doğru gerçekleşir. Doğum öncesinde; ilk olarak bas, göğüs ve gövde, daha sonra kollar ve bacaklar ve son olarak da ayaklar gelişir. Bebeklik döneminde, kollar ve bacaklar, eller ve ayaklara göre daha önde büyümeye devam eder.

Bebeğin fiziksel gelişimindeki dönüm noktaları şöyle sıralanabilir:

- 1 ay: Basını kaldırır, yatak ya da yerden çenesini kaldırabilir.
- 2 ay: Göğsünü yatak ya da yerden kaldırabilir.
- 2,5 ay: Yetişkin yardımı ile ayakta durabilir.
- 3 ay: Nesnelere ulaşmaya çalışır, çoğunlukla yakalayamaz.
- 6 ay: Nesnelere uzanır ve yakalar.
- 6,5 ay: Tek basına oturabilir.
- 8 ay: Yetişkin yardımı ile ayakta durur.
- 9 ay: Mobilyalara tutunarak ayakta durur.
- 10 ay: Emekler.
- 11 ay: Yetişkin yardımı ile yürür, tek basına ayakta durabilir.
- 12 ay: Tek basına yürür.
- 13 ay: Merdiven tırmanabilir.
- 26 ay: Merdiven basamaklarından iki ayağını aynı basamağa koyarak inebilir.

Bilişsel Gelişim

Bebekler doğumdan itibaren, doğuştan getirdikleri özellikleri ve yasadıkları çevrenin kendilerine sunduğu deneyimler ile dünyayı anlamaya çalışırlar. Bu anlama çabası bazı bilişsel süreç-

leri gerektirir. Yaşamın ilk iki yılını Piaget “Duyusal Motor Dönem” olarak isimlendirir. Bu dönemde bebekler duyuşsal deneyimleri ile dünyayı anlamaya çalışırlar. Doğumdan hemen sonra refleks türü, doğuştan gelen tepkiler sergilerler. Duyusal motor dönem, duyuşların kullanılmasıyla başlar.

Piaget, Duyusal Motor Dönemi kendi içinde altı aşamada açıklar:

1. Refleks semaları (dogum-1 ay): Yeni doğan refleksleri (göz kırpma, arama, emme, yüzme vb.).
2. Birincil döngüsel tepkiler (1-4 ay): Bebeğin kendi vücudu etrafında merkezlenen basit motor hareketler.
3. İkincil döngüsel tepkiler (8-12 ay): Yakın çevredeki etkileri tekrar etme, tanıdık davranışların taklit edilmesi.
4. İkincil döngüsel tepkilerin koordinasyonu (8-12 ay): Amaca yönelik davranış, nesne sürekliliği, farklı davranışların taklit edilmesi.
5. Üçüncül döngüsel tepkiler (12-18 ay): Yeni yollar deneyerek nesnelere özelliklerini keşfetme, saklanan bir nesneyi pek çok farklı yerde arama becerisi.
6. Zihinsel temsiller (18-24 ay): Problem çözme, nesne ve olayların içsel tasviri, görünmez yer değiştirme, ertelenmiş taklit, mis gibi oyunu.

Dil Gelişimi

Bebekler dili diğer seslerden ayırt edebilme ve farklı işleme anlamına gelen konuşma algısı ile doğarlar. Bununla birlikte, bebekler dili konuşabildiklerinden çok daha önce anlama-ya başlarlar. Bu dili anlama yeteneğine alıcı iletişim denir. Bu nedenle yetişkinin bebekle konuşması için, bebeğin konuşmaya başlamasını beklememesi gerekir. Bebek konuşmayı öğrenmeden önce onunla konuşulması, alıcı dilin gelişimi açısından önem taşır.

4

Bebek ilk sözcüklerini söylemeden önce, dikkatli bir biçimde yetişkinlerin konuşmalarını dinler ve konuşmaya benzer sesler çıkarır. İkinci ayda ünlü sesler çıkarmaya başlar. Bunlar “oo, ıı,..” tipi bir ses olduğundan “cıldama” olarak isimlendirilir. Sonraki aylarda bu seslere ünsüz sesler eklemeye başlar ve altıncı ayda agulama başlar. Bunlar, “bababababa” ya da “nanananana” gibi ünlü-ünsüz birleşimi seslerdir. İlk yılın ikinci yarısında anladığı sözcüklere verdiği tepkilerle “tek sözcük dönemi” başlar. Bebek öğrendiği sözcükleri tek tek sıralayarak iletişim kurar.

Duyusal ve Sosyal Gelişim

Erikson’a göre bebeklikteki kritik önemdeki duyuşsal çatışma güven ve güvensizlik arasındadır. Bebek, önce onun bakımıyla ilgilenen kişiyle daha sonra da diğer insanlarla güvene dayalı ilişkiler kurar. Duyusal açıdan sağlıklı bir bebek, genelde yaşadığı dünyaya ve insanlara güven duyar. Ancak, gereksinimleri zamanında ve yeterince karşılanmayan istismar ya da ihmal edilmiş bir bebek, yaşamının basındaki bu duyuşsal çatışmayı olumlu bir biçimde çözemez.

0-2 Yasta Atipik Gelişim Belirtileri

Bebeğin tüm gelişim alanları göz önüne alınarak atipik gelişim göstergeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Uzun süreli sakinleştirilemeyen ağlamalar
- Bazı reflekslerin olmaması
- Düşük doğum ağırlığı

- Kavrama, oturma ya da yürümede ciddi sorunlar
- Görsel ve işitsel uyarıcılara yanıt verememe
- Tanıdık kişilere ve nesnelere ilişkin zayıf bellek
- Bir yaşında söylenenlere tepki verememe.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE (2-6 YAŞ) GELİŞİM

Bu dönem bebekliğin bitiminden ilkökula başlama süreci arasında kalan bölümdür. Bu dönemde kazanılan belirgin özellikleri çocuğun kendi kendine giyinebilme, beslenebilmesi ve temizliğini yapabilmesi gibi öz denetim becerileri ile temel güven duygusu, bağımsızlık ve girişkenlik gibi sosyal becerileri oluşturur.

Fiziksel Gelişim

2-6 yaş döneminde fiziksel gelişim hızı, 0-2 yaşa göre azalmıştır. Ağırlıktaki artış birinci yaşın sonunda, doğum ağırlığının üç katı olmasına rağmen, altıncı yaşın sonunda ancak yedi katına ulaşır. Dört yaşındaki çocuğun boy uzunluğu, doğumdaki boyunun iki katıdır. İlkokul çağına doğru boy uzama hızı azalır. Daha sonra ergenlik çağında yeniden hızlanır. Okul öncesi dönemin sonunda çocuklar gösterdikleri fiziksel gelişim özellikleri doğrultusunda aşağıdaki kaba motor becerileri gösterirler:

- Ayak değiştirerek merdivenden inip çıkabilir.
- Düz ve dairesel çizgiler yaparak yürüyebilir.
- Merdivenlere, tırmanma duvarına tırmanırken ayak değiştirebilir.

İnce motor becerilerine bakıldığında ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Çatal kaşıkla yemek yiyebilir.
- Kıyafetlerini giyebilir ve ayakkabılarını kendisi çıkarabilir.

Bilişsel Gelişim

Piaget'e (1952) göre okul öncesi yıllar bilişsel gelişimde bir geçiş dönemidir. Çocuk bu dönemde, gözünün önünde olmayan nesne ya da insanları düşünebilir, hayal edebilir. Geçmiş yaşantılarını hatırlayabilir ve gelecekteki olaylar hakkında fikir yürütebilir. 2-6 yaş aralığı Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramının ikinci aşaması olan "İşlem Öncesi Dönem"dir. İşlem öncesi dönemin özellikleri algı temelli düşünce, tek boyutlu düşünce (odaktan uzaklaşmama), sınıflama, tersine çevrilmezlik, korunum, sembolik oyun, ben-merkezcilik, animizm olarak sıralanır:

- **Algı temelli düşünce;** çocuğun nesnelere görünüşlerini ve seslerini olduğundan farklı algıladığı ve bu yanlış algıyı düzeltmek için mantığını kullanmadığı düşünme tarzıdır.
- **Tek boyutlu düşünce (odaktan uzaklaşmama);** çocuğun bir tek olguya ya da duruma odaklanması, birden fazla fikir ya da etkinliği koordine etmekte zorlanmasıdır.
- **Sınıflama;** çocuk bu dönemde nesnelere tek bir özelliğe göre sınıflayabilir.
- **Tersine çevrilmezlik;** çocuğun düşüncelerinin yönünü tersine çevirmede güçlük yaşamasıdır.

- **Korunum;** çocuk bu yasta fiziksel görünümünü değişse de nesnenin özelliklerinin ve miktarının aynı kaldığını ifade eden korunum kavramını henüz kazanmamıştır.
- **Sembolik oyun;** sembollerin var olmayan bazı şeylerin yerine kullanılmasını ifade eder. Dilin kullanımı, mıs gibi oyunları, çeşitli çizim ve karalamalar çocuğun sembolik oyununu destekler.
- **Benmerkezcilik;** çocuk hâlâ benmerkezci düşünceye sahiptir ve başkalarının duygu ve düşüncelerini anlamakta güçlük çeker

Dil Gelişimi

2-5 yaş arası dil gelişiminde en hızlı ilerlemenin görüldüğü dönemdir. Çocuk 2 yaşında basit düz cümleler kurarken, dönemin sonunda 6 yaşına geldiğinde olumsuz cümle, soru cümlesi, emir cümlesi gibi üst düzey söz dizimi yapılarını kullanır. Bu dönemde çocuğun sözcük dağarcığı oldukça genişler. 2 yaşındaki bir çocuğun sözcük dağarcığı 272 sözcük ile belirlenirken, 6 yaş çocuğu 2500'e yakın bir sözcük dağarcığına sahiptir. Sözcük sayısının artışı bilişsel gelişimle birlikte, uyarıcı zenginliği ve dilbilgisi yapılarına hâkimiyetin göstergesidir

Ahlak Gelişimi

Ahlak gelişimi kuramları vicdanın erken çocuklukta şekillenmeye başladığını ortaya koyar. Çoğu kuram çocuğun ahlakının yetişkinler tarafından dışsal biçimde kontrol edildiği konusunda hemfikirdir. Zamanla vicdan içsel standartlar tarafından düzenlenir. Ahlaklı birey yalnızca başkalarının beklentilerini karşılamak için doğru olanı yapmaz. Bu davranışın temeli erken çocukluk döneminde atılır. Çocuk 2 yaşında kendisinin ve başkalarının davranışlarını değerlendirmek için "Ben kötü bir çocuğum, oyuncağımı kırdım", "Ali iyi bir çocuk değil" gibi ifadeler kullanır. Bu ifadeler çocuğun benlik gelişimi doğrultusunda ahlak gelişiminin göstergesidir.

Ön Ahlaklı: Ahlaki kararlar verirken ya da oyun oynarken henüz açık kuralları anlayamayan ya da kurallara bağlı kalmayan çocukları tanımlayan bir terim.

Duygusal ve Sosyal Gelişim

Erken çocukluk dönemi çocuğun kendisine, başkalarına ve tüm dünyaya ilişkin olumlu duygularının oluştuğu dönemdir. Cesaretlendirilen, yetişkinler ve akranları tarafından kabul gören çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi de olumludur. Duygusal açıdan sağlıklı çocuk, hem akranlarıyla hem de yetişkinlerle daha kolay iletişim kurar. Bu yaş döneminde girişimcilik özelliği ön plana çıkar. Çocuk sosyal girişimci davranışlar sergiler. Başkasıyla iletişim kurma çabası gösterir. Bu çaba çevredekiler tarafından olumlu karşılandığında, çocuğun sosyal yeterlilik hissetmesini sağlar.

2-6 Yaşta Atipik Gelişim Belirtileri

Erken çocukluk döneminde tüm gelişim alanları göz önüne alınarak atipik gelişim göstergeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Koordinasyon, denge ve kas gücü eksikliği
- Zayıf el-göz koordinasyonu
- 4 yaşında makas, yapboz parçaları ve çizme aletlerini tutamama
- Karalama döneminde kalma
- 4 yaşında öz denetim becerileri için başkasına bağımlı olma

- Somut nesnelere kullanarak problem çözememe
- Konuşma, resim çizme gibi sembolik yeteneklerde gecikme
- Sınıflandırma ve eşleştirme etkinliklerinden hoşlanmama
- Zayıf telaffuz • Sınırlı sözcük dağarcığı.

ORTA ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE (6-11 YAŞ) GELİŞİM

Altı yaştan on bir yaşa kadar süren bu dönem ilkököl dönemine denk gelir. Çocuktan okuma yazma ve aritmetik gibi temel becerileri kazanmaları beklenir. Ayrıca, sosyal çevresine uyum sağlamaya çalışan çocuk için başarılı olmak önem kazanır. Anne babadan bağımsız hâle gelir ve öz denetim kazanmaya başlar.

Fiziksel Gelişim

İlkököl döneminde fiziksel gelişim ilk yıllara göre yavaş bir ilerleme gösterir. Yaklaşık dokuz yaşına kadar erkekler kızlardan biraz daha ağır ve uzundur. Ancak 10 yaşından 15 yaşına kadar kızların boy ve ağırlıkları, yaşıtı erkeklerin boy ve ağırlıklarını geçer.

Bilişsel Gelişim

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramına göre 6-11 yaş aralığı "Somut İşlemler Dönemi" olarak isimlendirilir. Bu dönemde çocuk korunum kavramını kazanır. Aynı zamanda, birden fazla özelliğe göre sınıflama ve sıralama yapabilir. Ayrıca, bu dönemde alansal akıl yürütme becerisi gelişir. Alansal akıl yürütme becerisi ile çocuk çizilen krokiler ya da haritalar üzerinde yön bulabilir.

Dil Gelişimi

Okul çağında ilk yıllarda sözcük edinme oranı yavaşlar. Çocuk bu dönemde bildiği sözcüklerin anlamları genişletir ve düzenler. 6 yaşındaki bir çocuğun yaklaşık 2600 sözcükten oluşan bir sözcük dağarcığı vardır. Alıcı sözcük dağarcığı ise yirmi bin sözcüğün üzerindedir. Ayrıca, bu dönemde edebî dil kullanımı gelişmeye başlar.

Ahlak Gelişimi

Çocuk okul yıllarında, ahlaki kurallarla ilgili esnek bir anlayış oluşturur. 7-8 yaşında doğruyu anlatmanın her zaman iyi olduğunu ya da yalan söylemenin her zaman kötü olduğunu kabul etmezler. Aynı zamanda, sosyal bağlamı da göz önünde bulundurlar. Çocuk, çok sayıda faktörü göz önünde bulundurarak adalet hakkında üst düzey bir fikir oluşturduğu zaman, ahlaki zorunluluklar ve toplumsal gereklilikleri anlayabilir. Bu dönemde çocuklar, farklılıkları, eşitsizliği ve farklılıklara saygılı olmayı öğrenirler. Bununla birlikte, akran etkileşiminin artması, çocuğun akran kabulünü ve dolayısıyla duygusal ve sosyal gelişimini etkiler.

Duygusal ve Sosyal Gelişim

Bu dönemde ön plana çıkan ve çocuktan kazanmasını beklediğimiz davranışlardan biri yeterlilik duygusudur. İlkököl dönemindeki çocuğun en önemli psikolojik görevi kendini yeterli bir birey olarak görmeye başlamasıdır. Kendisinden beklenen becerileri gerçekleştirmede başarılı olan çocuk girişimcidir, dolayısıyla yeterlidir.

6-11 Yaşta Atipik Gelişim Belirtileri

6-11 yaş aralığında tüm gelişim alanları göz önüne alınarak atipik gelişim göstergeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir: • Koordinasyon, denge ve kas gücü eksikliği

- Çok aktif, dürtüsel ve kontrol edilemeyen davranışlar
- Kalem, kitap, makas gibi gereçleri tutma yetersizliği
- Kendine yetebilme becerisinde zayıflık
- Giyinirken, tuvalet ihtiyacını giderirken yardıma gereksinim duyma
- Tamamladığı aşamaları geriye doğru tekrarlamada başarısızlık.

ERGENLİK VE SON ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE (11-18 YAŞ) GELİŞİM

Bu dönem çocukluktan erken yetişkinliğe yöneldiği dönemdir. Bu dönemde fiziksel gelişim yeniden hızlanırken, somut düşünceden soyut düşünceye geçiş gerçekleşir. Dönemin en önemli gelişim görevi, ergenin kendine özgü bir kimlik oluşturabilmeyi başarmasıdır. Ergenlik dönemi genellikle 11-18 yaş aralığını kapsamına karsın, bazı psikologlar ergenliğin yetişkinlik yıllarında da devam edebildiğini ifade ederler. Ergenlik döneminin, ilk ergenlik (11-15 yaş) ve son ergenlik (15-18 yaş) olarak iki bölüme ayrılması önem taşır.

Fiziksel Gelişim

Ergenlik döneminin tüm aşamaları her bireyde aynı sırayı izlemesine karsın zamanlaması bireyden bireye değişebilir. Kızların boy uzaması ve ağırlık artışı ortalama 11 yaşında kendini gösterir, 15 yasa doğru yavaşlar. Bu yaşlarda menstruasyon döngüsü baslar. Erkekler üreme organlarının gelişimi 12-13 yaşlarında baslar, boy uzaması da ortalama 14-15 yaşlarında hızlanır.

Bilişsel Gelişim

Ergenlik, Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramına göre "Soyut İşlemler Dönemi"dir. Bu dönemde ergen, kendini dünyanın merkezinde gibi hisseder ve bu nedenle yine benmerkezci düşünce hâkimdir. Bu benmerkezcilik, genç ergenin biricik ve korunmasız doğasını anlatan bir kişisel masal yaratmasıyla sonuçlanır. Kendini olduğundan farklı algılamasına yol açar.

Dil Gelişimi

Ergenlik döneminde akran ilişkileri ve sosyal etkileşim için ergen dilini etkili biçimde kullanır. Sözcük dağarcığı herhangi bir sorun yoksa beklenen ve istenen düzeye ulaşmıştır. Ergenler içinde bulunduğu duygusal duruma ve bireysel özelliklerine göre dilin kullanımı konusunda farklılık gösterirler. Bu dönemde, özellikle karsı cinse ilginin artması ile dilin etkili kullanımı ve kendini doğru ifade etme önem kazanmıştır.

Ahlak Gelişimi

Piaget'e göre ahlak gelişiminin son evresi ahlaki görecelik duygusu bu döneme denk gelir. Bu son evrede, ahlaki yargılamalar yapılırken bağlam ve amaçlar dikkate alınır. Bu görüşe göre kurallar insanlar tarafından yapılmıştır ve daha iyi bir amaç için değiştirilebilir.

Duygusal ve Sosyal Gelişim

Çocukluk dönemiyle karşılaştırıldığında, ergen kendisiyle ilgili daha karmaşık bir algıya sahiptir. Çünkü başkalarının onu nasıl algıladığı ve değerlendirdiğini anlamaya çalışır. Bu dönemde gelişen öz farkındalık, çevresinde önem verdiği bireylerden (akranlar, kardeşler ve öğretmenler) aldığı dönütler ve onlarla geliştirdiği etkileşimle güçlenir. Daha güçlü bir kimlik algısı geliştirmeye baslar ve bir çocuktan daha bağımsız ve özerk olmak için çaba gösterir. Ergen aile ile daha az zaman geçirir ve zamanının çoğunu akranlarıyla geçirmeyi tercih eder.

11-18 Yaşta Atipik Gelişim Belirtileri

11-18 yaş aralığında atipik gelişim göstergeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Akranlarıyla sağlıklı iletişim kuramama
- Kilo alma korkusuyla yemekten uzaklaşma
- Aşırı kilo alma, obezite
- Aşırı iştahsızlık
- Cinayet ve intihara eğilim.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/cocuk-gelisiminde-alan-calismalari-ady212u?search=%C3%87GE102U>